

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za vse
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in upravnništvo
nahajata se v
Frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

Prisege ljubljanskega mesta.

V dunajske vseučiliškeje biblioteki nahaja se za nas Slovence važen rokopis, ki obseza prisego ljubljanskega mesta. Ta rokopis izvira iz dobe Ferdinanda II. (1619—1637), ter šteje skupaj 43 priseg, mej temi 24 nemških, 17 slovenskih, 2 ste pa italijanski.

Vzpored je sledeči:

- 1) Herrn Bürgermaisters Allhie Aidt.
- 2) Verleichung paan und Acht, auch des Statt Richters zu Lai-
bach Aids Pflicht.
- 3) Der Rathsherrn Aidt.
- 4) Rathsherrn reformirter Aidt.
- 5) Statt Camrers Aidt.
- 6) Andter Statt Camrers Aydt.
- 7) Stattschreibers Aydt.
- 8) Registratoris Aidsnotl.
- 9) Sollicitatoris Aydsnotl.
- 10) Bürgerlicher Aydt.
- 11) Bürgerlicher aydt windisch.
- 12) Bürgerlicher Aydt italienisch.
- 13) Mäuttners Aydt.
- 14) Steuer Einnember Aydt.
- 15) Traidtmesser und Scharwachte Aide.
- 16) Traidtmesser windischer Aydt.
- 17) Rathsdieners Aydt.
- 18) Salzmesser Ayde (slov.; Salzmesser imenujejo v slov. prisegi:
solni merzhun).
- 19) Ainkhatüffer Aide windisch.
- 20) Weinmesser Aide.
- 21) Weinmessers Reformirter Aydt (slov.; ta je prisegel, da hoče
vsaki teden dvakrat t. j. v nedeljo in četrtek pregledati kleti:

„srauen moe Merzbunske slushbe inu bres usega fortelna mere inu noter iemania tiga spodobniga Zolla alli pranitze, pofsehmals us teden dvakratt, kokar v nedella inu v Zhetertek per praumi zhafhu od suak ebriga wirta, kar bo od tedna do tedna noter v kelder sa enu uinu polushill“).

- 22) Weinmessers Aide windisch.
- 23) Thorhuetter Aydt.
- 24) Thorhuetter Aydt windisch („potehmal, kir sem iest na moio veliko in uisoko prosnio kh tim Vuratariu na N. Vuratic hgori uset.“)
- 25) Forstkhnicht aydt windisch. („Wachtauzh, forstnar in hlapec.“)
- 26) Zuelenders Aydt windisch. (Ta je prisegel, da bode najprvo naznanil „gaspud kamrariu,“ kadar bo prišlo kaj lesa na prodaj, če pa ta neče kupiti, potem hoče naznaniti mestnim očetom („rathnem gospudam“) in potem še le drugim meščanom.)
- 27) Teütschaide der Zeugen gegen den Bürgern.
- 28) Windischaide zu examinierung der Zeugen.
- 29) Gegen denen, so nit Burger sein.
- 30) Pipenmaisterayde.
- 31) Statt Amtmans Aydt Windisch; („valput“, ki je kupoval les, ki je prišel po vodi; nadzorjeval je pa tudi mestne delavce.“)
- 32) Inwohneraidt.
- 33) Inwohneraydt Windisch.
- 34) Inwohner Aydt Italienisch.
- 35) Zimmerleits aydt (slov.).
- 36) Broot Sizerns Jurament.
- 37) Zeug- Wortts Jurament.
- 38) Herrn Ober Spitalmaister Aydt.
- 39) Unter Spitalmaister Aydt.
- 40) Zuelenders Aydt (slov.).
- 41) Statt Amtmans Aydt (slov.; v tej prisegi rabi se prvič beseda „magistrat“).
- 42) Forstknecht Aydt (slov. „gmain mestni worstner inu perpraulen hlapec biti“).
- 43) Salzmesser Ayde (slov.).

Župan, mestni svetovalci, mestni pisar, registrator, solicator, davkar, mostovinar, zborni sluga, nadzornik orožja in vodja bolnišnice prisegali so le v nemškem jeziku. Za vse druge mestne

služabnike sestavljene so prisege v nemškem in slov. jeziku; solo-merci, prekupci, gozdnarji in čolnarji prisegali so le v slovenskem jeziku. Župan, mestni sodniki, svetovalci in meščanje prisegali so cesarju, drugi mestni služabniki pa le županu. Meščanje in st. novniki pa so obljubili tudi v prisegi, da hočejo varovati krščansko vero. — Glede slovenskih priseg imamo povedati, da so pisane v bohoričici, a jezik v njih je se ve da poln germanizmov. Vse te prisege nam pa dovolj pričajo, da so že v 17. stoletji cenili in spoštovali naš jezik po uradih.

V vzgled naj navedemo tu dve slov. prisegi:

Bürgerlicher aydt windisch.

Jest N. perseshem proti Gospudi Bogu Ozhetu nebeskimu, da iest otzhem nafsimu Suetlimu Cesariu, inu deselskimu Firstu Ferdinandu, Inu tudi Gospudi Burgermaistru, Richtariu, inu postenimu Ratu tiga Poglautiga mesta Lublane eden suest, pernaraden, pocorn Burgar biti, nieh postae, ordnunge, sapuidi, prepuidi, pocorno dersati, super teisto nister napre useti, alli andlati, temuzh gmain mesta zhast, nuz inu prid, kokar meni bode naruetzh mogotzhe pomagati obdershati. Inu sped use tu, kar bi gmain mestu moglo hudimi priti, obarouati, Inu kadar bi iest, u eno Irungo ali prauo ratall, da iest netshem nigder, kokar pred leto moio gosposhino, letega mesta ordnungo inu nauada iskati, potech istich praua daiati inu jemati. Jest tudi nozhem, obeniga nesnaniga V negovi kuptshie, u moiem iemeni prenesti alli seusi pomagati, uobeni stalti, pred vsemi Rezhmi pak ozhem tudi najuezh, ta suesta samosuelizhana, kershanska, Catoliska, Rimska, stara uero pomagat terditi, shirmati, teiste se dershati, Inu oben kryni ali super uolli inu misli se poduretschi temuzh se U letiiu usim tako dersati, kakor se enimu brumnimu Burgariu proti negovi Gosposhini spodobi. Kadar bi pak iest zhes dolg ali kratick zhas se hotil pod druga Gosposka podati alli sedezh sturiti, sem se iest poprei uselei, per enimu poshtenimu magistratu dolshan pocorno oglasiti, inu se ustne moie Purgarske persege, seuese, handla inu diana, sunai praude alli spraua, kakor teisto bi moglo imenovano biti, frey inu ledig sturiti inu s dobro ueistio inu sahualeniem mui posten abschid useti, suestu inu pres use fartikosti, kokar meni Gospud Bug pomagai inu pres ustnega madesha spozeta Deuiza inu Mati Maria inu ushi suetniki, na mui posledni dan. Amen.

Traidtmesser windischer Ayd.

Jest N. persheshem Gospud Bogu, tudi gospodu Burgermaistru, richtariu inu Ratu tiga posteniga mesta Lublane, de iest ozhem en suest, flisig inu pokorn shitni Merzhun inu Vachtar biti, usaki zhas, usakaterimu pernareden biti, timu bogatimu, timu ubosimu, suestu inu flissig edno glich mero bres usiga fortelna meriti, na te denarie inu noter perhodoshe enu ordentlich inu flissig gorigledanio imeti, de toisto use noter uuta pukscha pride inu poloshenu bode glichu uithe, s to Vachto inu uunkei klizaniem tiga ognia flissig, pernareden inu zhuiezh biti, ob ti prai uri inu zhasu na to vachto priti inu pred pravim zhashom nikar prozh yti. Inu sezei use drugu u leti moy slushbi sturiti inu pustiti, kakor se enimu suestimu inu pokornimu shitnimu Merzhunu alli slushabniku spodobi sturiti, shuestu inu bres use gfartikosti, koker meni Bug pomagai. Amen.

Eidesformeln der Stadt Laybach sign.: man. III. 35.

Aleks. Hudovernik.

Pristaja li materi nezakonskega otroka v kazenski pravdi proti (nezakonskemu) očetu pravna dobrota po §. 152, št. 1. kaz. pr. reda?

(Sme li zagovornik od pritožbe zaradi ničnosti nepogojno odstopiti?)

(K §§. 151. in 44 kaz. pr. reda.)

V civilnej pravdi L. G., kot varuha, in polnoletne M. R. kot matere nezakonske M. R. proti J. D. zaradi spoznanja očetstva in spolnovanja dotičnih dolžnosti c. s. c. izdala se je pri c. kr. okr. sodnji metliški 26. decembra 1880, št. 12201, razsodba na glavno prisego, katero je zatoženi J. D. tako storil, da ni res, da bi bil dné 20. junija 1878 s polnoletno M. R. telesno se združil v hiši njene matere.

Takoj po storjeni prisegi vpoložila se je pri imenovanj sod-niji kazenska ovadba proti J. D. zaradi hudodelstva goljufije po krivem priseganju.

Pri glavni obravnavi je c. kr. okrožno sodišče v R zatoženega J. D. hudodelstva goljufije po krivej prisegi na podlagi §§. 197, 199, a in 200, kaz. zak. krivega spoznala; — in bil je J. D. vsled §§. 204. in 202 in s porabo §. 54 kaz. zak. obsojen v petmesečno težko ječo, poostreno z dvema postoma vsak mesec. Bilo je tudi spoznano, da mora J. D. po §. 389 kaz. proc. reda tudi stroške kazenskega postopanja povrniti; in da je storjena glavna prisega — neveljavna.

Proti tej razsodbi je položil obsojenec po svojem zagovorniku dr. pl. W. pritožbo zavoljo ničnosti in vzklic zavoljo previsoke kazni.

Izpeljaje pritožbo zarad ničnosti povdarja zagovornik dr. pl. W., da je nezakonska M. R., — akoravno nezakonska, vender le otrok obsojenčev; tedaj bi se njegova (otrokova) mati M. R., ko je bila v kazenskej pravdi proti J. D. zaslišana kot priča, — bila morala opozoriti na pravno dobroto §. 152 kaz. proc. reda, kar se pa ni zgodilo, in je tedaj to opuščenje prouzročilo ničnost obravnave.

C. kr. okrožno sodišče je na podlagi postave od 30. decembra 1877, št. 3, drž. zak. de 1878, §. 1. to izpeljavo ničnosti z odlokom 4. aprila 1882, št. 2853, zarad tega zavrglo, ker zatoženec nobenega takega djanskega slučaja navedel ni, kateri bi ničnost opravičiti mogel; kajti trditev, da je nezakonska mati osoba, katera se mora po §. 152, št. 1. kaz. proc. reda na pravno dobroto tega §. opomniti, se ne mora prištevati takim slučajem.

Zoper dotični odlok je zagovornik zatoženca naznanil in izpeljal pritožbo do najvišjega c. kr. sodišča v Beču.

C. kr. najvišje sodno in kasacijsko sodišče je z razsodbo od 2. maja t. l. št. 4725, to pritožbo vslušalo, in zaukazalo na podlagi §. 285, kaz. proc. reda o tej ničnostnej reči poslovati na dalje.

Ko je c. kr. drž. pravdnik v Rudolfovem vpoložil protiizjavo, predložili so se vsi dotični spisi zopet velesl. c. kr. najvišjemu sodišču v Beči.

Zatoženec se je pa kmalu potem premislil in je odposlal po svojem zagovorniku odstop od svoje pritožbe zarad ničnosti. A c. kr. najvišje sodišče je ta odstop odvrnilo, kajti dotična vloga ni bila podpisana po zatožencu; njegov zagovornik pa, akoravno ima pooblastilo J. D.—ja, ni dokazal pravice, tudi odstopiti v imenu zatoženca od navedene pritožbe.

Ravno tako je imenovano najvišje sodišče z razsodbo od 13. junija 1882, št. 6474, pritožbo ničnosti zavrglo; kajti osebe, katerim gre pravica posluževati se pravne dobrote §. 152 kaz. proc. reda, so v tem §. št. 1 do pičice navedene; tedaj ni dvomiti, da mati M. R. kot mati nezakonskega otroka ne spada k tistim osebam, katerim je prosto, pričevanja dolžnosti se odpovedati.

K §. 440 kaz. zak.

Stavbeni odbor za izdelovanje nove cerkve v V. T. je izpeljavo te stavbe jednoglasno prepustil zidarskemu mojstru N. Sc. N. Sc. je prevzel to delo, ter je zidal do 30. avgusta 1881, ne da bi bil njemu ali stavbenemu odboru kdo kaj ugovarjal.

Omenjenega dne pa položi c. kr. okr. glavarstvo v K pri ondašnji okrajni sodnji tožbo proti stavbenemu odboru zarad prestopka zoper varnost lastnine po §. 440 kaz. post., kajti N. Sc. je le zidarski mojster, a ne mojster stavitelj v smislu navedenega zakona.

C. kr. okrajna sodnija je stavbeni odbor nekrivim spoznala iz sledečih

razlogov:

C. kr. okr. glavarstvo v K . . . je ovadilo cerkveni stavbeni odbor, da je cerkveno stavbo pričel in nadaljeval do 30. avgusta 1881 brez mojstra stavitelja; da je do tega dne zidarski mojster N. Sc. kot vodja stavbe služboval, in da je omenjena stavba še le 31. avgusta 1881 autoriziranemu stavitelju oddana bila.

Vsi zatoženi odborniki se izgovarjajo na to, da so vsi mislili, da je N. Sc. od države potrjen mojster stavitelj; in da so njemu ravno iz tega uzroka izročili izvrševanje te cerkvene stavbe.

V očigled temu, da je ravno ta N. Sc. prevzel in dodelal že več javnih stavb, na primer: ljudsko šolo v St . . . in farovška poslopja v L . . . ravno istega političnega glavarstva; in v očigled temu, da je to delovanje N. Sc. c. kr. okr. glavarstvu znano bilo; da je temveč dovršeni stavbi odobrilo; in tako N. Sc. molčè kot mojstra stavitelja spoznalo; — se mora izreči, da so zatoženi odborniki imeli povod, misliti, da je N. Sc. postavno opravičen

mojster stavitelj; ter da mu smejo izročiti izpeljavo te stavbe (§. 2 lit. e kaz. postave; zmota v djanji.).

Če se še dalje pomisli, da so mojstri stavitelji v smislu denašnjega stavbenega reda za krajnsko umeščeni še le po obrtniške postavi od 20. decembra 1859; in da je mojster stavitelj, kakeršnega ima kaz. postava od 27. maja 1852 pred očmi, le koncesioniran zidarsk mojster, katerim pristaja po čl. VI. naznanilnega patenta k obrtniške postavi še naprej enaka pravica, kakor do zdaj (minist. določba od 8. maja 1879, št. 781); — in če se pomisli, da je N. Sc. dopuščen (koncesioniran) zidarsk mojster, kateri odrajuje, kakor to svedoči plačilni nalog c. kr. okr. glavarstvo v St. . . . od 30. rožnika 1881, št. 247, — obertniške in prihodninske davke; — sodnji ni bilo moč prepričati se o krivdi zatožencev, ter je bila primorana, oprostiti jih od zatožbe prestopka zoper varnost življenja po §. 440 kaz. zakonika, in vsled §. 259, št. 3 kaz. postop. tudi od stroškov.

Zoper to oprostilno razsodbo je zastopnik državnega pravnika takoj naznanil vzklic; in poprosil za prepis razsodbe, ne da bi bil potem ta vzklic v posebnem pismu izpeljal.

C. kr. okrožno sodišče v N. je potrdilo razsodbo I. instance iz sledečih

razlogov:

Najprej se pridružuje II. instance nagibom prvega sodišča ter povdarja, da je bila primorana, vse dokaze in djanja, katere je rabilo pri razsojevanji v St. . . ., smatrati za resnična, kajti tisti pri glavni obravnavi niso bili omajani, in tudi ob priliki vzklica ne ovrženi.

Potem pristavlja sledeče:

Na §. 440 kaz. zak. se v tem slučaju državni pravdnik ne more zaklicati; kajti §. 440. le povdarja, da tisti, kateri zidari brez mojstra stavitelja, je tega prestopka kriv; — kazenski zakonik pa ne navaja lastnostij, katere mora imeti tak mojster stavitelj.

Mora se tedaj, kader se govori o mojstru stavitelju, — ozir jemati na pojme, kateri so pri prostem ljudstvu o tej zadevi sploh navadni. — V očigled temu mora se N. Sc. prištevati mojstrom staviteljem v smislu §. 440 kaz. zak., kajti on odrajuje od svojega

zidarskega obrtništva prihodninski davek, vzprejemlje in dovršuje zidarska dela samostalno kot obrtnik.

Nadzorovanje obrtnijskih postav sploh pa ne spada v delokrog sodnijskih uradov.

K §. 339 obč. drž. zakona.

(Odločba c. kr. nadsodnije graške dato 20. novembra 1881, št. 11820, s katero se je potrdila razsodba c. kr. okrajne sodnije v Kočevji, dato 4. aprila 1881, št. 7077.)

Z razsodbo od 4. aprila 1881, št. 7077, odbila je c. kr. okrajna sodnija v Kočevji tožnika Matije Sigmunda zahtevo, da naj se obsodi toženec Jožef Krauland v odškodnino 400 gld. c. s. c.

Razlogi

te razsodbe se glase:

Z odlokom od 10. avgusta 1878, št. 5173, se je razsodilo: Toženi, Jožef Krauland, je s tem, da je dne 17. junija 1878 posekal pred tožnikovo hišo, št. 31 v G., stoječi dve lipi, tožnika v posesti teh lip motil, ter se obsodi, da ima tožniku pod eksekucijo povrniti sodnijske stroške. V razlogih tega odloka se navaja, da je tožnik svojo posest s tem izvrševal, da je od teh lip cvetje in listje jemal.

Na ta odlok in na §. 339 obč. drž. zak. opira se sedanja tožba, tako da tožnik od toženega zahteva:

1. za odvzeto mu cvetje in listje vsako leto 3 gld. za 15 let 45 gld. — kr.
2. za škodo, katero bode tožnik — oštir v ravno istih petnajstih letih za tega delj trpeti moral, ker vozniki, svinjarji in drugi gosti v poletju pri njem več ostajati ne bodo hoteli, ker bodo ravno pogrešali senco in lipi, vsako leto 15 gld. 225 „ — „
3. za škodo, katero bode mej ravno istim časom za tega delj trpel, ker mu vinska klet ne bode več v senci, tako da bode slabeje vino iz nje, vsako leto 7 gld. 120 „ — „
4. in konečno za les posekanih lip . . . 10 „ — „

skupaj torej . . . 400 gld. — kr

Tik tega zahteva se tudi, da naj se toženi prisili, da mora vsaditi dve mladi lipici na istih prostorih, kjer sta stali posekani stari drevesi.

Škodo hoče tožnik s skušenci in cenilno svojo prisego izkazati. Toženi v svojem odgovoru odreka tožniku pred vsem pravico, da bi smel iz navedenega naslova kako odškodnino zahtevati, ter taji tudi, da je tožnik sploh kaj škode trpel. Toženi trdi dalje, da sta dotični lipi bili lastnina občine W., ker ste stali na parceli št. 1316, ki je last te občine. Konečno ugovarja, da se ni pozvalo pristojno sodništvo, ker bi se moralo pri okoliščini, da je on le v svoji lastnosti in kot župan vsled občinskega sklepa lipi posekati dal, proti občini a ne proti njemu tožiti.

V repliki taji tožnik samo, da je bil omenjeni občinski sklep legalen, pripozna pa, da je toženi izvršil čin v soglasji nekaterih občinskih oseb. Konečno tudi trdi, da si je vžitek do lip vsled posesti, trajajoče več kot 30 let, priposestoval, kar hoče s pričami dokazati. — — — Toliko o dejanskem razmerju.

Kar se tiče ugovora nepristojnega sodništva, in ne izkazane legitimacije k tožbi, ne more se jemati v poštev, in to zaradi tega ne, ker se toži jedna sama oseba, ki se mora odločno podvreči temu sodništvu, in ker se mora ozir jemati na §. 1301, 1302 obč. drž. zakonika.

Odločilno je torej samo vprašanje, ima li tožnik iz naslova motene posesti, ali sploh posesti, kaj pravice do odškodnine?

§. 339. obč. drž. zak. določuje sicer, da sme vsak, kdor se je motil v kaki posesti, zahtevati, da se mu plača škoda, ki se dokazati da. Tožnik mora torej svojo škodo dokazati, ter v prvi vrsti tudi izkazati, da je krivda na strani toženega, ker samo v tem zadnjem slučaju sme se zahtevati odškodnina, kar se jasno razvidi iz §§. 1294, 1301 obč. drž. zak.

Sedaj se vpraša, je li toženi lipi posekal v hudobni volji, ali vsaj v nevednosti, ki jo je sam zakrivil, in ali za tega delj, ker ni bil dosti pazljiv? To vprašanje mora se zanikati in to gledé na to, da je toženi, kakor je dokazano, solastnik in oziroma sopo-sestnik občinske, individualno še ne razdeljene parcele št. 1317 v davčini občini srednjevaški, da je bil torej po §. 420 obč. drž. zak. tudi sopo-sestnik in oziroma solastnik teh lip; gledé na to, da sme po

§§. 361, 362, 328 in 329 obč. drž. zak. vsak solastnik in oziroma sopošestnik s svojo lastnino in oziroma posestjo po svoji prosti volji ravnati, če ne žali s tem pravic družih solastnikov in oziroma sopošestnikov; gledé na to, da se v tem slučaju niti trdilo niti dokazalo ni, da je toženi žalil pravice tretjih oseb; in gledé na to, da se mora misliti, da toženi ni prestopil okvira solastninskih svojih pravic. — Tožnik moral se je tedaj že iz tega razloga zavriniti.

Če bi se toženemu dokazati dalo, da se je zakrivil s tem, da je premalo pazil, po tem smel bi po §. 1324 obč. drž. zak. samo golo odškodnino to je tako zvani *damnum emergens* zahtevati, nikakor pa ne vsestranskega zadostila, ker je hudobna volja pri tej priliki popolnoma izključena.

Gole odškodnine pa tožnik niti zahteval ni, ker vse v tožbi obsežene zahteve tičejo se prihodnjega, negotovega dobička, tako zvanega „*lucrum cessans*“, kojega pa si celo pošteni posestnik po §. 329, 333 obč. drž. zak. zahtevati ne more. Tožnik ni bil nikedar poséstnik dotičnih lip; ti dve lipi bili ste del parcele št. 1317 obč. davč. srednjevaške, po tem takem neprimična reč. Posest in sicer pravno-dovoljena posest do takih reči pa se doseže samo po vpisu v javne knjige, ki se v teh krajih vpeljane. — §. 321. obč. drž. zak. — Takega vpisa pa tožnik niti trdil, niti dokazal ni. Tožbe zahteva morala se je odbiti, ker je čisto neopravičena; ob enem pa se je moral tožnik po §. 24, zakona od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. v stroške obsoditi.

Po apelaciji tožnikovej potrdila je c. kr. nadsodnija v Gradci z odločbo od 20. novembra 1881, št. 11820 prvosodnijsko razsodbo iz naslednjih

razlogov:

Predstoječa tožba ozira se na odškodnino, ter jo je tožnik za tega delj vložil, ker je toženi dve lipi, ki ste stale na srenjski parceli št. 1317 davčne občine srednjevaške, posekal dne 17. junija 1878, ter je s tem tožnika motil v porabi teh dreves, in oziroma njenega cvetja in listja, ter mu tudi odtegnil materijelne koristi sence, koje ste lipi napravljali na njegovo posestvo, št. 31.

Na podlagi teh razmer zahteva tožnik od toženega, da mu naj poplača odškodnine 400 gld. za les posekanih lip, potem za

petnajstletno porabo cvetja in listja, in konečno za premožensko škodo, prouzročeno mu v oštirskem poslu. Toženi priznava, da je dal posekati drevesi, pač pa taji, da je to storil v lastnem imenu, da je tožnik do dotičnih lip sploh kake pravice imel, in da se mu je s tem, da sta se lipi posekali, sploh kaka škoda protipravno prouzročila. Temu nasproti pa tožnik toženega dolžnost do odškodovanja opravičuje s §. 339 obč. drž. zak. in z razsodnim odlokom od 10. avgusta 1878, št. 5173, v katerem se je izreklo, da je toženi tožnika, ki je cvetje in listje od dotičnih dreves v istini spravljaj, v tej faktični posesti s tem, da je lipi posekal, motil.

Ta razsodni odlok pa nikakor ne zadostuje, da bi toženega dolžnost do odškodnine splošno opravičeval. Dasi je v §. 339, ali za ta slučaj bolje v §. 346 obč. drž. zak. tistemu, ki je zvršil posesti motenje, naloženo, da ima poviniti škodo, tako se mora to vender le samo po istih načelih zgoditi, ki so izrečeni v tridesetem glavnem oddelku obč. drž. zak.

Dolžnost, plačati odškodnino, odvisna je po §. 1293 obč. drž. zak. pred vsem od pogoja, da je kdo po škodo prouzročujočem dogodku poškodovan bil na svojem premoženji, na svojih pravicah ali na svoji osebi.

K premoženju v privatnopravnem pomenu prištevati pa se ne sme vsaka gospodarska korist, ki jo ima kdo od kake stvari, nego samo iste koristi, ki jih smemo uživati na podlagi pravno obstoječe razmere. Ako je torej tožnik na svojem premoženji v smislu tožbe v istini kako škodo trpel, potem bi bil moral najprej dokazati, da je s svojimi pravnimi predniki vsled kake pravne razmere cvetje in listje dotičnih lip spravljaj svoji hiši v korist, in da je isto tako tudi užival senco teh dreves. Kaj tacega pa tožnik s svojimi dokazi dokazati ni mogel. Kar se tiče lesa posekanih dreves, tako bi smel tožnik zanj odškodnino le tedaj zahtevati, če je bil lastnik lip. Lastninske pravice pa tožnik ni trdil, in jo tudi trditi ni mogel, ker bi lipi, če jih je tudi kak pravni prednik tožnika nasadil, pripadli bili lastniku zemlje, to je srenji, ki je lastnica sveta, na katerem sta stali lipi. §. 420 obč. drž. zak. Nabira cvetja in listja, če jo je tožnik s svojimi pravnimi predniki še tako dolgo zvrševal, pa se nikakor ne more smatrati za

zvrševanje pravne posesti, ker je to cvetje korist, katera nima za vsakega lastnika vrednosti, katero lastnik, kakor na primeru branje jagod v gozdu, rad drugim pripušča. — Če si pa druga osoba take koristi prisvoji, tako se v tem samo ob sebi še ne kaže volja, dovoljenja od lastnika dreves ali gozda kot dolžnost zahtevati. Pač pa se take koristi prisvojujejo v mnenji, da bode lastnik to prisvojenje, kar mu ničesar ne škoduje, iz dobre volje dovolil. — — — Tožnik bil bi moral torej dokazati, ne samo, da je s svojimi predniki več let cvetje in listje omenjenih dreves spravljal, temveč tudi posebno okoliščino, da se je to spravljanje zvrševalo tako, kakor da je bila srenja, dopuščati ga, pravno zavezana. Tega dokaza pa tožnik niti ponudil ni.

Isto tako bi se tudi korist sence, katero je tožnik s svojimi predniki užival, le tedaj smela prištevati k premoženju tožnika, če bi bil le ta pridobil pravico, da sme od srenje zahtevati, da ne sme po §. 354 obč. drž. zak. jej pristojne pravice, lipi posekati, tožniku v škodo porabiti. — — — — Tožnik ni torej nikakor dokazal, da se mu je s tem, da sta se posekali lipi, v pravnem pomenu kaka škoda prouzročila. Ni tedaj potrebno razrešavati daljna vprašanja, je li toženi zavezan odškodnino plačati, in v kaki meri. Pač pa se je morala prva sodnijska razsodba gledé glavne stvari, kakor tudi gledé stroškov potrditi. Dr. —da.

Nekdaj in sedaj — slovenski jezik pri sodnijah.

Z razsodbo c. kr. okrožne sodnije v Novem Mestu od 7. decembra 1867, št. 4716 je bil Janez Kavšek zaradi hudodelstva uboja za 3 leta v težko ječo in da povrne stroške kazenske pravde obsojen.

O njegovi pritožbi je c. kr. višja deželna sodnija v Gradci z razsodbo 30. decembra 1867, št. 14864 prvo razsodbo potrdila. Ob enem pa je taista višja deželna sodnija, c. kr. okrožnej sodnji v Novem Mestu naročila, da pozvé, ali so stranke, ki so bile v tej kazenski pravdi zaslišane, nemškega jezika res zmožne in ali so se res v tem jeziku izpovedale (ker so zapisniki v nemškem

jeziku narejeni) in da v 4 tednih o tem, kar se je pozvedelo, poroča“.

Okrožna sodnija je poročala 28. januarja 1868 pod št. 327 v Gradec tako: „da nobena v preiskavi zoper Franca Kavška zaslišana priča, izvzemši Marije Knez ni zmožna, kakor tudi obdolženec sam ni zmožen nemškega jezika, torej se v tem jeziku tudi izpovedati niso mogli.“

Na to je c. kr. višja deželna sodnija v Gradci z naredbo od 5. februvarja 1868, št. 1526 tako-le ukazala:

„C. kr. okrožni sodnji se naroči, da v imenu višje c. kr. deželne sodnije v Gradci c. kr. okrožno sodnijo v Mokronogu, ki je to kazensko preiskavo vodila, pa se ni držala ukazov naredbe pravosodnega ministra od 5. septembra 1867, št. 8636 in 9396, zarad tega pokara, ker je propise te naredbe v nemar pustila.“

Ta naredba pravosodnega ministra pa slove tako, da se vsem sodnijam ukazuje: „da

1. vsi zapisniki o zaslišanji samo slovenskega jezika zmožnih prič v prepirnem in ne prepirnem civilnem postopanju,

2. vsi zapisniki o prisegah in posebno vse prisežne formule ako prisegajoči samo slovenski jezik umé,

3. vsi zaslišalni zapisniki v kazenskem postopanju z okrivljeniki in pričami, ki so le slovenskega jezika zmožni, morajo se odslej znaprej vedno v slovenskem jeziku spisovati, t. j. ne samo, kakor se je doslej godilo, da se napovedbe in izjave takih strank in prič v slovenskem jeziku poslušajo in potem vse ali deloma po nemško v zapisnik zapišejo, ampak, da se popolnoma po vsej svojej vsebini v slovenskem jeziku v zapisnik vzamejo.“

Bili so sodniki, ki so zahtevali od nižih svojih uradnikov izpolnjevanje postav in v izvršenje postav izdanih ministerskih naredeb.

Od takrat do danes smo pač napredovali.

Prišel je k starim jezikovnim ministerijalnim naredbam glasoviti ukaz od 18. aprila 1882, št. 20513.

Od tega ukaza semkaj slovenska beseda ni več uzrok ničnosti. Ali tega pa tudi sedaj še nismo in menda ne bomo kmalu

doživeli, da bi visoka c. kr. nadsodnija graška karala tiste sodnike, ki vzlic temu najnovejšemu ministrovemu ukazu izpovedbe prič in obdolžencev celó v kazenskih pravih po nemško v zapisnik pišejo, i. s. tako, kot bi dotična stranka res nemško govorila, t. j. v prvi osobi govoreč, — akoravno dotična stranka ne besedice nemškega jezika ne umé. Takih sodnikov je še.

Kdo bo pomagal?

Pogodbe o dajanji in jemanji živine v rejo.

Slučaji, v katerih narod živino v rejo daje, oziroma jemlje, so ti-le:

1. Krave, i. s. a) Telico leto staro dá gospodar v rejo tako, da jo prevzemalec (rejač) hrani do tjà, da stori dvoje, troje, čvetero (redko več) telet in ko poslednje oddoji, da se kot odrasla krava vrne gospodarju, čegar last je vedno bila. Teleta in sploh ves užitek je rejačev; — b) Odrasla krava se dá v rejo za 2 do 3 telet. Rejač ima samo mleko, gnoj, delo. Teleta so gospodarjeva, ali se na polovico delijo.

Tako dajo v rejo v nekaterih krajih celo kobile za 2 ali 3 žrebet.

c) Odrasle krave se dadó tudi „v čimž“ tako, da gospodar dobi po 1 gld. (ali menj) na mesec, rejač pa ima ves užitek.

2. Prašiče, i. s. a) Svinjo rejač hrani, pa daje gospodarju na leto po jedno mlado oddojeno prase, a ko pogodba neha, se vrne svinja gospodarju; — b) prašiča rejač redi do določenega časa, potem ga zakoljejo ali prodado in polovica (ali najmanj tretjina) gre gospodarju, ostalo rejaču. Ako se je dalo prascev na pare (dva, četri itd.) v rejo, se, ko čas preteče, po številu razdelijo mej oba, a prvotni lastnik prašičev ima pravico voliti.

3. Voli (navadno par) se dado v rejo tako, da se jim sedanja vrednost določi ter dogovori, kedaj (na katerem semnji) se bodo voli prodali. Rejač jih do tjà hrani, a zato uživa delo in gnoj. Ko se prodadó, gre prej vstanovljena vrednostna svota gospodarju volov, dobiček, t. j. svota, za katero dražje so se voli prodali, nego je bila ona vrednost, pa vsakemu na polovico.

4. Ovce in koze, navadno cela čreda (50 do 100) se dajo in jemlje v rejo tako, da jih rejač pase po svojem ali na svoj trošek in varuje: a) prireje (plod, mladiči) je pol gospodarjeve, pol rejačeve, — rejač ima vrh tega mleko in kar se iz njega naredi, volno, gnoj, — ko pa pogodba neha, dobode gospodar živino, katero je od kraja v rejo dal, nazaj, kolikor jo je še; ¹⁾ — b) Rejač ima vso prirejo in volno in mleko itd., samo od vsakega komada daje gospodarju (po pogodbi) masla, sira ali denarja, — a ko pogodba neha, dobi gospodar isto število živine iste kakovosti, katero je dal (*contractus socidae*, kesim ²⁾, *Eisernviehcontract*); — c) Rejač nima drugega, nego mleko in kar iz njega naredi, vse drugo: plod, volno itd. daje gospodarju, a ko pogodba neha, nazaj živino, kar je je še ostalo.

5. Ako rejač k čredi da n. pr. tretjino živine, se takrat, ko pride do delitve vse po pol razdeli mej rejačem in gospodarjem.

Včasih se pri sklepanji pogodbe pogodniki domenijo, kdo trpi škodo, ako živina po naključji mej rejo pogine ali sicer na vrednosti zgubi. Tudi se včasih domenijo, da mora gospodar živino, predno čas preteče, iz reje vzeti, ako bi rejač ž njo tako ravnal, da se vidi, da se namen reje doseči ne bode mogel. Ali mnogokrat ne dogovoré niti tega. O končanji pogodbe in o uvetih preddobne razveze pogodbe ni skoro nikoli nobenega zmenka. Navadno se pogodniki samó toliko pogovore, kolikor smo pri vsaki vrsti pogodbe zgoraj povedali. Vsi drugi postranski uveti ostanejo nedogovorjeni in v slučaju tožbe mej strankami prepirni.

Ko avstrijski občini državljanski zakonik teh pogodeb izrečno ne omenja in ko zaradi pomanjkljivega dogovora mej strankami ni dovolj, ako se reče, da so to „*contractus innominati*,“ — ostane vprašanje o pravni naturi takih pogodeb, kajti samo iz spoznanja pravne nature teh pogodeb je mogoče prepirni slučaj prav razsoditi, ko po §. 10 obč. drž. zak. navade (pravni običaji) če jih je kaj, ne veljajo, ako bi tudi znane bile.

Rimsko pravo na Nemškem (*das gemeine Recht*) pozna *contractus socidae*, ki obstoji v tem, da se določeno število živine

¹⁾ Po nekaterih krajih se pa tudi celo kokoši, pure, gosi, race, na delitev prireje po polovici v rejo dajo. (Glej: Bogišič, Zbornik pravnih običaja str. 493.).

²⁾ Bogišič, Zbornik pravnih običaja.

(čreda) — bodi si zase, bodi si kot postranska stvar v zakup danega zemljišča, po zakupniku prevzame proti temu, da mora, ko pogodba neha, isto število živine iste kakovosti, katero je prejel, ali pa določeno ceno za vsak komad živine vrniti.¹⁾ Ta pogodba se razpravlja po načelih „*locatio-conductio rerum*“.

Zveza mej v zakup danim zemljiščem in mej živino je naravna, ker je poljedelstvo z živinorejo v ozki dotiki, ker se zemljišče brez živine uspešno obdelovati ne more in ker pripada živina vsaj deloma k „*fundus instructus*.“ Ta zveza kaže, da se mora pogodba o v zakup vzetem zemljišči in o živini v rejo vzeti presojati po enakih načelih, ali bolje rečeno, da je o zemljišči in o živini ista pogodba. Ako se pa živina sama zase v rejo vzame (neodvisno od zemljišča) pa tudi ni uzroka, da bi se bistvo pogodbe spremenilo. Pogodba torej tudi v tem primerljaji ostane zakupna pogodba.

Bistvo rabokupa sta reč in cena, za katero se raba ali uživanje reči drugemu prepusti. Reč je v našem predmetu živina, cena (zakupščina) pa je zdaj povišana vrednost reči (gospodar dobi kravo, dal je pa telico), zdaj denar, zdaj pa določeno število mladičev ali vsi mladiči; — ta različnost bistva pogodbe ne more predrugačiti. Namen takih pogodb ni v prvi vrsti samo raba živine, ampak namen je ta, da rejač dobiva od živine dohodke, podobne dohodkom, katere daje v zakup vzeta zemlja (*fructus*) n. pr. mladiče, mleko, gnoj; — zato te pogodbe niso najemne, ampak zakupne pogodbe.

Se ve da se pri naših pogodbah z dogovorom lahko vstanovi tudi družba (*societas*) in vkupnost blaga, ako se stranke domenijo, da bodi živina rejaču in gospodarju skupno blago, v katerem primerljaji se plod in volna itd. in ko pogodba neha, živina sama mej oba pogodnika deli. Tudi takrat je pogodba družbena pogodba, kadar naj se plod, t. j. mladiči mej pogodniki po alikvotnih delih delijo, akoravno živina samo ostane last v rejo dajalca (§. 1103 o. d. z.)

Dve vrsti pogodb moramo torej zgorej naštetimi slučaji razložiti: zakupne pogodbe in družbene pogodbe.

1. Zakupne pogodbe.

Mej te moramo šteti zgorej pod št. 1 lit. a, b, kadar so teleta gospodarjeva in c, št. 2 lit. a, št. 4 lit. b in c — navedene

¹⁾ Vehring, *Gesch. u. Inst. d. röm. R.*

primerljaje. O teh velja torej: ako se živina zavaljo izrednih naključb n. pr. kuge, nikakor uživati ne da, ni treba zakupila plačati (§. 1104 obč. drž. zak.)

Ako živina pocrka ali sploh po naključbi na vrednosti izgubi, zadene ta škoda gospodarja, čegar last je živina (§§. 1112 in 1311 obč. drž. zak.), vender se tudi lahko pogodita, da rejač jeden del škode, ki se po naključji primeri, trpeti mora (§. 1106 obč. drž. zak.). Vselej pa trpi vso škodo rejač sam, kadar se pogodi *contractus socidae*. Da vsa živina pocrka, ali jo razbojniki ali volkovi pobero, rejač mora v določenem času isto število, katero je prejel, in žival iste kakovosti vrniti. V tem je torej tudi zavarovalna pogodba: gospodar si zavaruje čredo in rejač dobi premijo v tem, da je zakupnina manjša, nego bi sicer bila.

Kadar je živina po krivnji rejačevi škodo trpela, je rejač to škodo gospodarju povrniti dolžan (§. 1111 in 1295 obč. drž. zak.); a če je gospodar kriv, da rejač škodo trpi pri užitku živine, mu je za to odgovoren.

Ko čas preteče, za kateri se je živina v rejo dala, jo mora rejač gospodarju v tistem stanu kakor jo je prevzel vrniti in se temu ne more ubraniti, ako bi prav ugovarjal pravico obota (preboja, t. j. da ima kaj od gospodarja živine terjati) ali celo tudi starejo pravico lasti (§. 1109 obč. drž. zak.).

Pogodba neha, kadar živina pogine, — kadar čas preteče, ako se ne ponovi, — po odpovedi, ko ni bilo dogovorjeno, dokler ima pogodba trpeti — in ko gospodar zakupno živino komu drugemu odda in preda. Če je rejač pogina živine kriv je gospodarju škodo povrniti dolžan; in gospodar, ako je on kriv, da je živina poginila, mora rejača odškodovati (§. 1112 obč. kaz. zak.).

Tudi pred določenim časom more rejač od pogodbe odstopiti, kadar ima živina take napake na sebi, da rednega užitka ne da, ali kadar se znamenit del črede po naključji za daljši čas rabljenju odtegne ali nerabljev postane (§. 1117 obč. drž. zak.) Nasproti pa more gospodar terjati, da se pogodba poprej razveže, ako rejač z živino tako dela, da ta znamenito škodo trpi in ako rejač zastale zakupila ob obroku ni plačal oziroma opravil (§. 1118 o. d. z.).

Ako je gospodar pred pretekom časa živino komu drugemu oddal in že predal, pogodba neha, ali rejač more od gospodarja

odškodovanje zahtevati za škodo, ki jo je imel za korist, ki mu je odšla (§. 1120 obč. drž. zak.).

2. Družbene pogodbe.

Pogodbe, zgoraj pod št. 1 lit. b (kadar se teleta delijo), št. 2 lit. b, št. 3, št. 4 lit. a in št. 5 naštete so družbene pogodbe.

Namen družb je skupno pridobivanje. K temu dá gospodar živino, rejač pa trud (ali pa poleg tega tudi nekaj živine). Kapital ali glavni zalog družbe je živina, ki pa (izvzemši poslednji primerljaj) ne postane obeh pogodnikov vkupna last, ampak ostane lastnina prvotnega gospodarja (§. 1183 obč. drž. zak.).

Predmet pridobivanja je plod, v primerljaji št. 3 pa denar. Oskrbovanje vseh živino in pridobivanje zadevajočih opravil je rejaču izročeno, on je družbin pooblaščenec (§§. 837 in 1190 obč. drž. zak.).

Dobiček (prireja živine, denar) se mej oba po enakih delih, ako se drugače ne dogovoré, razdeli i. s. po naturi pogodbe od časa do časa ali, ko pogodba neha. Ker pa ima rejač z oskrbovanjem poseben trud, ima pa že tudi vrhu tega poseben dobiček, namreč ves drug užitek od živine: mleko, delo, volno, gnoj (§. 1195 obč. drž. zak.). O prvotnem številu živine in o prireji mora rejač račun dajati (§. 1198 obč. drž. zak.), kar je večjidel se ve da jako priprosta manipulacija številjenja na prste. Zguba (ako se en del ali vsa živina pogubi) se deli po takih delih, kakor bi se dobiček delil, ali kedor ni k glavnemu zalogu nič pridal, izgubi samo svoj trud (§. 1197 obč. drž. zak.), vender se v primerljajih št. 1 lit. b in št. 3 večkrat dogovorijo, da trpita gospodar in rejač vsak pol, ako voli po nesreči poginejo.

Se ve da sta oba pogodnika drug drugemu odgovorna za škodo, ki jo prizadeneta s svojo krivnjo, ako bi torej rejač zakrivil, da je živina poginila, mora gospodarju škodo povrniti (§. 1191 obč. drž. zak.).

Ta pogodba se razveže, ako je započeto opravilo dognano (n. pr. ko se voli prodado), ako je vsa živina v nič prišla in ako je družbi čas potekel (§. 1205 obč. drž. zak.). Kadar umrje gospodar ali rejač, družba neha, ako se z dediči ne ponovi (§. 1206 in 1207 obč. drž. zak.).

Ako gospodar ali rejač bistvenih pogodbenih pogojev ne izpolnjuje, se sme iz družbe izkleniti (§. 1210 obč. drž. zak.), t. j.

družba neha. To se takrat zgodi, kadar je gospodar tako živino dal, ki ni za pleme ali ako jo brez tehtnega uzroka iz reje vzame, predno je čas potekel, — ali kadar rejač z živino tako dela, da ta znamenito škodo trpi.

Ako čas, doklej ima taka reja trajati, ni izrekoma ustanovljen in se tudi ne da iz narave opravila določiti, smeta gospodar in rejač pogodbo odpovedati, samo da tega ne stori s hudobno zvijačo ali, ko ni čas za to (§. 1212 obč. drž. zak.).

Po razvezi družbe se deli, kar je vkupno, a kar je bilo samo gospodarjevo, dobi on nazaj. Ako delitev in natura ni mogoča in se deležnika poravnati ne moreta, treba živinče prodati in kupilo razdeliti (§§. 843 in 1215 obč. drž. zak.).

3. Videli smo, da pri obeh vrstah pogodb živina praviloma ostane last prvotnega gospodarja. Vender se včasih živini vrednost določi. Ta določba vrednosti ima pa samo namen, da se na podlagi določenega zneska vrednosti laglje in brez prepira določi, koliko je dobička ali škode, nikdar pa se ne more iz tega določila vrednosti izvajati, da se je sklenila kupna pogodba (na upanje).

—c.

Kako so se uradniki slovenskega jezika v sodnije in druge urade branili.

(Donesek k zgodovini slovenskega uradovanja.)

Interpelacija državnega poslanca Črné-ta in drugov na c. kr. pravosodno ministerstvo od 5. septembra 1861 slove:

1. Ali namerava c. kr. pravosodno ministerstvo, da izpelje na najvišjem mestu izgovorjena načela ravnopravnosti vseh narodov in da vender že jedenkrat omogoči in utemelji pravično pravosodje, izdati tudi deželnim višjim sodnijama v Trstu in v Gradci, oziroma tamošnjima višjim državnima pravdnistvoma podobno naredbo, kakor je ona od 22. julija 1861, št. 6099 za Moravsko, in posebej na to siliti, da v okolicah teh dveh nadsodnij v smislu obstoječih zakonov in v smislu ravnopravnosti, že tolikrat zaukazane po samem Njegovem veličanstvu, odslej za naprej pod odgovornostjo dotičnih uradnikov vsaj sodnijske zapisnike delajo v jeziku

svedoka ali stranke, končne obravnave izpeljavajo v jeziku zatoženega in vloge, vložene v slovenskem jeziku, rešujejo v istem jeziku?

2. Ali namerava c. kr. pravosodno ministerstvo, da tam, kjer so nekateri posamezni uradniki, ki ne znajo slovenskega jezika, na službena mesta nastavijo uradniki, ki umejo deželni jezik ter tako omogoči izvedenje dotičnih postav? — Vsled te interpelacije je c. kr. pravosodno ministerstvo z ukazom 15. oktobra 1861, št. 744 vsem sodnijam tržaške in graške nadsodnije zapovedalo tako:

Da se pravosodno ministerstvo pouči, kako se je do tedaj ravvalo pri sodnijah oziroma rabe sloveeskega jezika in da bode moglo potlej potrebno zaukazati, potrebuje poročila o tem, kako so bili deželni jeziki doslej pri sodnijah in okrajnih uradih v navadi in ali je kakšna zapreka zoper to, da bi se za slovenske deželne dele teh nadsodnijskih okolišev, kakor se je na Moravskem zgodilo, kot pravilo zaukazalo, da morajo sodnije in okrajni uradi zapisnike o ustmenih napovedbah strank, kakor tudi o zaslišanji strank, prič in zvedencev pri sodnjih obravnavanjih zapisovati vedno v deželnem jeziku, katerega stranka razume in da se morajo v izpisih strankam posluževati tistega deželnega jezika, v katerem je bila pismena vloga vložena ali v katerem je stranka svoje zahtevanje govorila in na zapisnik zaslišana bila, — posebej pa, da se morajo sodnijske odločbe z razlogi vred vsakako tudi v tistem deželnem jeziku izdati, v katerem je bila podana prošnja oziróma prva tožba ali prvo ustmeno zahtevanje ali v katerem se je obravnavanje izpeljalo, — da morajo končno ustmene glavne obravnave v istem jeziku vršiti se in da se mora razsodilo v kazenskih stvareh objaviti in izpisati v tistem deželnem jeziku, katerega zatoženec umé.

Vse sodnije so morale poročati, kaka je bila dotakratna navada s slovenskim jezikom pri uradovanji, in ali se dado izpeljati od ministerstva nameravani ukazi.

Vsaka sodnija je odposlala višjej deželnej sodnji v Trst ali v Gradec o tem poročilo.

Iz teh poročil objavimo v naslednjem jedno, ki jako markantno kaže mišljenje večine tedanjega pravosodnega uradništva ter njegovo prizadevanje, da s stališča vednosti (zgodovine, pravoslovja in literature) dokaže, kar želi zaradi neznanja pismenega jezika in zaradi političnega svojega mišljenja, namreč: da ni mogoče, slovensko

uradovati. Vednost so poniževali v služabnico političnih namenov. Nu, pa čujmo poročilo samo:

„Kakor daleč sploh listinska dokazila iz aktov, ležečih v različnih deželnih arhivih in posebej tudi v sodnijskih registraturah, v tej deželi nazaj sezajo, je bil od nekdanj na Kranjskem nemški jezik izključljivi poslovni jezik javnih oblastnj in posebej tudi sodnih stopinj, — z jedino izjemo mej časom francozke okupacije, mej katerim je bil pri cesarskem sodnem dvoru v Ljubljani francozki jezik sodni jezik, ali tudi takrat se je pri mirovnih sodiščih na deželi nemški jezik izključno pridržal.

Raba nemškega jezika seza tedaj v najstarejše čase nazaj in je sledila iz državnopravnih razmer kranjske dežele, katera je bila že od Karla Velicega sem del frankovskega oblastva in je od takrat z nemškim cesarstvom v državnopravnej zvezi bila, katera zveza se je tudi po odpravljenji rimsko-nemške krone po nemškej zveznej akti posebej pridržala.

Ta toliko stoletij trajajoča državnopravna zveza imela je nasledek, da je bila v vseh časih nemška omika gospodujoča in da je prišel nemški jezik v šoli in v jednej upravi in celo v kupčijskem prometu do popolne veljave. Te razmere dajó imeti dosedanje navado, da je bil nemški jezik kot uradni jezik izključljivo v rabi.

Akoravno je z ozirom na §. 13 občnega sodnega reda¹⁾ in na najvišjo odločbo od 27. aprila 1835 (objavljeno s pravosodnim dvornim dekretom od 22. decembra 1835) raba slovenskega kot deželnega jezika za stranke in njihove pravdosrednike v postavi utemeljena, in akoravno §§. 123 in 184 r. k. pr. določujeta, kako naj se zapisavajo izpovedbe oseb, ki sodnega jezika niso zmožne: mora se tem nasproti kazati na dejansko stvar, da ljudstvo samo se teh pravic nikdar ni poslužilo, ker pripoznava, da je boljše, ako se uraduje izključljivo v nemškem kot poslovnem in sodnijskem jeziku in ker je prepričano, da pravično pravosodje ni zidano na rabo slovenskega jezika, ampak na vse drugačne od jezika neodvisne potence.

Čeravno pa je nemški jezik kot sodnijski jezik v navadi, se vender vse ustmeno uradno občenje z ljudstvom, ki nemškega

¹⁾ Nu, leta 1882 še so ta §. kakor znano drugače tolmačili.

jezika ni zmožno, godi v deželnem jeziku, v tem jeziku vrše se vsa ustmena obravnavanja v civilnih in kazenskih stvareh in po končnih obravnavah v kazenskih stvareh se razsodbe obtoženim objavljajo v tem jeziku.

Če se pa akti v nemškem jeziku spisujejo in se odločitve v nemškem jeziku pišejo in odpravljajo, godi se to iz uzroka, ker je nemški jezik, kakor je bilo skazano, že stoletja jedino navadni sodniški jezik, ker stranke ne zahtevajo, da se piše v slovenskem jeziku in ker se mora ustmeno občenje itak vršiti v deželnem jeziku, katerega so uradniki zmožni. Zaprisežena službena dolžnost uradnikov je porok, da so ti akti, ki se strankam v deželnem jeziku „preberó“ in po njih potrdijo, prav in resnično narejeni.

Celó, ko se je od leta 1848. sem narodnostno vprašanje na vrh političnega gibanja postavilo, ni slovensko prebivalstvo zahtevalo odpravljenja nemškega jezika, le posamezne osebe, ki so se postavljale, kakor da so vodje tega gibanja, so to zahtevale. — Tako se je zgodilo, da je visoki ministerijalni razglas od 29. oktobra 1850, št. 14.553 in 14.554 o predlogih višje deželne sodnije v Celovci in c. kr. generalprokurateure zaukazal, da je dopuščeno v slučajih, ko sodnik in zapisovalec jezik zaslišanega razumeta, da se zapisnik v nemškem jeziku spiše in njegova vsebina v slovenskem jeziku „prebere“. —

To zakonito postopanje je bilo v vaji pred letom 1848 in od takrat naprej in skazalo se je prav dobro in pravim potrebam vstrezajoče, ker so v interesu zaslišanega vsa poročila zagotovljena, ob enem pa se s tem služi tudi menj važnim in ozira vrednim zahtevom javne službe, kajti vsak, kdor ni po narodnih idejah preveč zavzet, mora vvideti, da more v državi vender le samo jeden poslovni jezik biti. To je potrebno zarad prevažnih uzrokov potrebne pravne jedinosti, ki je posebno v višjih stopinjah (instancah) neizogibna. Tam bi namreč sicer pomnoženje rabljenih jezikov samo temeljitosti razsodb v kvar bilo, ker bi v viših instancah bistveni zrak sposobnosti bilo samo znanje vseh deželnih jezikov.

Pripravnost tega postopanja se vidi tudi iz tega, da se je zoper to navado komaj kje kaka pritožba od vdeležencev vložila, in če je primorski poslanec Černe v Primorji kje povod pritožbam našel, more biti tist povod v tem, ker je na mesto nemškega

jezika, ki je bil do 1848. leta tam vladajoč, stopil italijanski jezik, tako da je že ta sodnija iz tamošnjih čisto slovenskih okrajev dobila italijanske akte, kar se mora temu zapisati, da se tam v slovenskih deželah nastavlja italijanski uradniki in advokatje, ki niso zmožni deželnega jezika, ter skušajo italijanski element razširjati po slovenskih deželah.

Iz tega sledi pa samo, da je treba, da se v slovenskih deželah ne nastavlja uradniki, ki deželnega jezika niso zmožni in ki se niti ne potrudijo, da bi se ga naučili, — kar se je tako pogosto zgodilo.

Kar se pa tiče izpeljivosti namere, da bi se postavil slovenski jezik uradnim jezikom, se mora najpred ozreti na vsebino interpelacije, kajti interpelacija sama hoče vpeljati rabo slovenskega jezika samo za nekatere posamezne akte. S tem pa so interpelantje sami brez okolišev priznali, da slovenski jezik še ni sposoben biti izključljivo sodnim jezikom.

Uzroki temu leže samo v okolnosti, da Slovenci nimajo prav nič narodne pravoslovne literature, in da slovenska književnost v obče še v zibeli leži.

Akoravno se mora mnogo možem dati slavno pričevalo, da so si z vsemi močmi prizadevali povzdigniti jezik in književnost, se vendar ne sme pozabiti dejanskih razmer in mora se opomniti, da „Novice“ same, ki vendar slovenske interese krepko zastopajo, pričujejo, da je v slov. jeziku izšlo na dan stoprav kakih 50 del, katerih večina pa so molitvene bukve ali sploh knjige verskega zadržaja.

Akoravno so postave od 1849. leta sem tudi v slovenskem prevodu izhajale, — vendar ni še avtentičnega prevoda občnega državlanskega zakonika z novelami, in občni sodni red še sploh ni na slovenski jezik preložen.¹⁾

Prevod občnega državlanskega zakonika, o katerem se niti ne vé, kje je tiskan bil, je privatno delo, katero posebno oziroma zakonite terminologije ni postavno pripoznano, — sploh pa je slovenski pisni jezik, kakoršen se nahaja v postavah z 1849. leta sem in posebej njegova juristična terminologija, — slovenskemu prebivalstvu samemu deloma nepoznan, tem menj v navadi, ker

¹⁾ Zbirke postav v slovenskem jeziku je še denes treba.

se je moralo veliko besedi na novo narediti in dotični izrazi niso v rabi, tako da slovensko ljudstvo ta učena dela, pri katerih je očitno prizadevanje, da se južnoslovenski dijalekti spojijo, veliko menj razume nego nemško, ki je že stoletja vvedeno. Nemški jezik je v deželi tako razširjen, da Slovenec, ki ne zna ne pisati ni čitati, za nemške uradne spise tako lahko najde prelagatelja, kakor bi ga našel za ukaze, ki bi se izdajali v novem slovenskem pismenem jeziku, kajti le-ti bi se mu morali vender le tudi v njegovem dijalektu dopovedati. Predno se more deželni jezik kot sodnijski jezik rabiti, morale bi biti postavno določena terminologija, morale bi biti za vse pravne oddelke avtentične prestave postav, sicer bi občino in točno razumljenje ne bilo mogoče. Prenagljenost v vpeljavi deželnega kot sodnega jezika pa bi prouzročila nevarnost za pravo, torej ravno nasprotje tega, kar se doseči hoče.

Ker interpelantje silijo tudi na to, da se najdenja zvedencev v slovenskem jeziku napišejo, ne more se v nemar pustiti, da še ni nobeno delo zagledalo belega dne v slovenskem jeziku o sodnej medicini ali fizikalnih in kemičnih vednostih, zato pa tudi ni niti misliti mogoče, da bi se najdenja in mnenja zvedencev v deželnem jeziku zapisavala, kajti zvedenci so dobili svojo vednostno omiko samo v nemškem jeziku in slovenskih tehničnih izrazov še ni.

Zdi se, da ni pripravno, razmere v življenje obuditi, katerim podstave manjka, in katerih ljudstvo ne razume, ker se je boljšemu razvitku slovenskega jezika v šoli stoprav pred malo leti temelj postavil. Zato se more samo zmota imenovati, ako se hoče naravni razvitek jezika, omikanje naroda premekniti in ako se hoče sodiščem nalog dati, da bi jezik likali.

Iz tega pa sledi, da bi bilo pri naših razmerah jako predrzno, ako bi se poskusi s slovenskim jezikom vpeljali v izvrševanje prava na mesto urejenih in po večstoletnih skušnjah opraviđanih navad, in da so taka početja katerih polovičarstvo se že vidi iz načina predložene vpeljave, kot eksperimenti v tako važnem pravosodji najmenj dopustljivi.

Ko je pa stvar taka, zdi se nam, da za sedaj ¹⁾ še ne moremo svetovati v to, da bi se za Moravsko izdana pravosodnega

¹⁾ Ko bi to gospodo denes, — čez 20 let vprašali? Glavo bi stavil, da bi to poročilo prepisali.

ministra naredba od 22. julija 1861 br. 6099 po analogiji tudi za slovenski jezik vpeljala, ker stanje kranjske književnosti se ne more primerjati z zeló napredno česko literaturo, akoravno se mora reči, da se strankam z ozirom na zgorej navedene že obstoječe zakone ne more zaprečiti, da vloge tudi v slovenskem deželnem jeziku vlagajo.“

Iz takih in enakih poročil se je minister o slovenskih zadevah in željah informirati moral.

Iz drugega poročila posnamemo sledeče:

„Ni še čas, da bi se slovenski jezik kot sodni jezik vpeljal, ker še ni tako olikan, da bi sodnik mogel v njem razvijati svoje pravne razloge, kajti ta jezik si še ni ustanovil tehničnih izrazov. Ko bi se pa s časom slovenski jezik kot sodni jezik vpeljal, kar je zaradi časovnih razmer v korist nekaterih želeti, moglo bi se to samo takrat izpeljati, ko bi tudi pri višjih instancah sodniki nastavljeni bili, ki so zmožni tega jezika, ¹⁾ ker bi se sicer s prestavljanjem preveč truda in časa pogubilo.

Pritožbe poslanca Črneti in drugih niso neresnične. Kajti pri deželnej pravici v Gorici in celo pri okrajnih sodnijah goriških skoro noben sodnik slovenskega jezika ne umé; — tako se zgodi, da kmet prišedši k sodnji po dolgem čakanji in iskanji včasih slučajno na koga naleti, ki njegov jezik umé, in kateremu more dopovedati, kaj želi, velikrat pa zaradi jezikovega neznanja uradnikov nič ne opravi in brez odloka oditi mora. Goriška deželna pravica se je v zadnjem času namreč poitalijanila; tam in v ostalem Primorji so se v službe samo Italijani in taki ljudje nastavili, ki slovenskega jezika ne znajo. Zarad tega je v slovenskem Primorji italijanski živelj precej prevladal.

Čeravno torej še ni čas, da bi se slovenski jezik v sodnije vpeljal, bilo bi vendar le želeti, da bi se z vsemi, tedaj tudi s primorskimi Slovenci jednako delalo, in da bi se tudi v Primorji nemški jezik, ki je vednostni in splošni jezik v monarhiji, vpeljal.

Da bi se to uspešno zgoditi moglo, treba bi bilo, da bi se te dežele pod jedno skupno višjo deželno sodnijo postavile. Sedež te sodnije naj bi bil v Ljubljani, kajti

¹⁾ Ta je svojo korist že boljše razumel.

vsi Slovenci, tudi Primorci, smatrajo Ljubljano svojim glavnim mestom.

Kadar bi se pa slovenski jezik v sodnije vpeljal, naj bi se postavil termin, od katerega naprej bodi ta jezik sodni jezik, da bi se uradniki do tja jeziku privaditi mogli, ker bi jim sicer, posebno v civilnem pravosodji, jako težavno bilo, najedenkrat v jeziku uradovati, v katerem zadostne omike niso dobili.“

Kolekovanje.

V zadnji številki „Slov. Pravnika“ je gosp. V—r v izrazil mnenje, da je neopravičeno, če bi se stranke silile prošnjo za ustavljenje eksekucije tudi s kolekom za pobotnico prevedeti.

Ker se morda večkrat pripeti, da davkarski nadzornik take prošnje nocijonira in mora potem stranka ali pa sodnijski uradnik, kateri je prošnjo sprejel, trikratni znesek koleka za pobotnico plačati, naznanjam, da se mi je v enakem slučaju za tega delj, ker je bilo v prošnji rečeno, da je eksekutor popolnoma plačan, s plačilnim nalogom c. kr. glavne davkarije v Ljubljani od 11. maja 1880 l., št. 377, naložilo plačilo trojnega zneska koleka po skali II. Ker se mi je to neopravičeno zdelo, rekuriral sem do ministerstva.

Spodnje inštanice so rekurz zavrnile, češ da se mora zmirom, kadar se plačilo kje potrjuje, doprinesiti kolek za pobotnico.

Pri rekurzu na ministerstvo sem posebno naglašal, da bi po nazorih spodnjih inštanc v pravdi, kjer se posamežna plačila ugovarjajo in pripoznavajo, morala skoro vsaka vrsta kolekovanja biti, kar gotovo v postavi ni utemeljeno.

C. kr. finančno ministerstvo je z naredbo od 2. aprila 1880, št. 40253, zaukazalo, da se mi mora cela pristojbina odpisati. Motivacije te naredbe nisem dobil v roke. Pri tej priložnosti opozorujem slovenske juriste na brošurico: „Andeutungen über die Stempel- und Gebührenbehandlung der gewöhnlich bei Gerichten vorkommenden Eingaben, Urkunden und Schriften,“ katero je izdala c. kr. finančna direkcija v Celovci 23. septembra 1880, pod št. 10716, in v kateri je v 10 straneh vse pri sodnijah navadno kolekovanje v kratkem in jedrnatu razpravljen.

G—n.

Kako se je obnašati občinskim predstojnikom pri sestavi imenika porotnikov.

Kdo sme biti porotnik?

Porotniki smejo biti samo moški, 1) ki so dokončali trideseto leto svojega življenja; 2) ki so sposobni čitanja in pisanja; 3) ki imajo domovinsko pravico v srenji, ležeči v kronovini, ki je zastopana v dunajskem državnem zboru; 4) ki bivajo vsaj jedno leto že v srenji; 5) ki plačujejo neposrednega davka brez doklad vsaj 10 gld. na leto in 6) ki opravljajo posel advokata, notarja ali profesorja.

Kdo ni sposoben za porotnika?

Nesposobni so: 1) vsi, ki bi zavoljo telesne ali duševne bolezni ne mogli opravljati porotniškega posla; 2) tisti, ki so preklicani ali pa v konkurzu; 3) vsi, ki so v kazenski preiskavi; 4) kdor nima zavoljo kazenske obsodbe pravice v srenji.

Komu se ne sme naložiti porotniški posel?

Porotniški posel se ne sme naložiti: 1) državnim uradnikom, dokler so v službi; 2) vojakom, če so v aktivni službi; 3) duhovnikom; 4) učiteljem na ljudskih šolah; 5) poštним, železniškim in telegrafskim uradnikom.

Kdo je oproščen od porotniškega posla?

Oproščeni so: 1) kdor je dokončal šestdeseto leto svojega življenja; 2) udje deželnega zbora, državnega zbora, in delegacij, za čas zasedanja teh zbornic; 3) neaktivna vojaščina, če je poklicana k vajam, za čas teh vaj; 4) zdravniki in lekarnarji (apotekarji), če je dokazano, da se ne morajo odtegniti svojemu poklicu; 5) vsakdo, ki je bil prejšnje leto porotnik, za jedno leto potem.

Kake dolžnosti imajo občinski predstojniki pri sestavi imenika zvrševati?

Občinski predstojnik izbrati si ima iz občinskega zastopa dva ude, s katerima napravi potem vsako leto pričetkom meseca septembra zapisnik istih oseb, ki so poklicane k porotniškemu poslu.

Ta zapisnik obseza v alfabetičnem redu ime in priimek poklicanih oseb, njihov stan, ali opravilo, stanovanje, in davek, potem, koliko v deželi navadnih jezikov da govore. Ta zapisnik imenuje se prvotni imenik porotnikov.

V naslednjem podajamo obraze takega prvotnega imenika, ki se prav pripravno tudi v slovenskem jeziku sestaviti da.

Prvotni imenik

porotnikov iz občine

Št.	Ime	Stan ali opravilo	Stanova- nje	Davek		Koliko jezikov govori	Opombe
				gl.	kr.		
1	Janez Kovač	gostil- ničar	Trata	12	—	slo- vensko	
2	Miha Sila	gruntar	Brest	40	—	sloven- sko in nemško	
3	Čadež Lovre	kovač	Poljane	14	—	slo- vensko	
4	Tine Trdina	hišar in ključar	Stara Vas	10	—	slo- vensko	je izkazal, da je dokončal šestdeseto leto svoje dobe, torej odpade.
5	Anton Kovšca	gruntar	Trata	42	—	sloven- sko in nemško	je vojak, ter bode prej kot ne meseca ju- lija prihod. leta poklican k vaji.

Podpisano občinsko predstojništvo ob jednom potrjuje, da se je prvotni imenik osem dni v občinski pisarni vsakemu v pregled predlagal, in da se je tudi potrebni oklic zvršil.

Občina dne . . . septembra 18 . .

N. N.

občinski predstojnik.

Letá prvotni imenik mora se skozi osem dni vsakemu v pregled predložiti, in z oklicem se mora naznaniti, da ima vsakdo pravico v občinski pisarni imenik pregledati, ter se proti njemu pritožiti. Vsakdo, ki je zmožen porotniškega posla, ima pravico, proti imeniku pritožbo vložiti, bodi si, kje se je kaka sposobna osoba izpustila, ali pa nesposobna osoba vpisala. Tudi za svojo osobo se lahko pritoži, če meni, da bi se zavoljo tega ali onega zakonitega uzroka ne bil smel v imenik zapisati. Pritožba se pri srenjskem predstojništvu lahko protokolira, ali pa se naj vloži pismeno.

O teh pritožbah razsodi občinski predstojnik z onima udoma, ki si jih je bil izbral iz občinskega zastopa. Proti razsodbi mora se v treh dneh pritožba pri občinskem predstojništvu vložiti.

Prvotni imenik, v katerega se kratko kot „opomba“ vpiše, da se je tega ali onega pritožba odbila, se mora vsaj do konec meseca septembra c. kr. okrajnemu glavarstvu izročiti. Dotična vloga naj se tako-le glasi:

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo!

^{1/}. Podpisano občinsko predstojništvo se vsoja, pod ^{1/}. predložiti dogotovljeni prvotni zapisnik prvotnikov za leto 18 . .

Dva vpisana vložila sta pritožbo (reklamacijo), katera se je odbila.

^{2/}. Dotični akti prilože se pod ^{2/}.

Vkonec septembra.

N. N.

občinski predstojnik.

O pravni terminologiji.

(Dalje.)

Einreichungsprotokoll, vložni zapisnik.

Einschlägig, dotični.

Einschleichen, sich in den Besitz, prikrasti, pritihotapiti se v posest.

Einschränken, omejiti, vtesniti.

Einschränkung, omejenje, kračenje.

Einseitig, jednostranski.

Einsetzen, einen Erben, imenovati dediča.

„ in den vorigen Stand; postaviti, dejati v prejšnji stan.

Einsetzung in den vorigen Stand; postavljenje v prejšnji stan.

„ Erbs-, imenovanje dediča.

Einsicht, pregled.

„ der Originalien, pregled izvirnikov.

Einsprache, ugovarjanje.

Einspruch, ugovor.

Eintragen, vpisati, vknjižiti.

Einverleiben, vknjižiti

Einverleibung, vknjižba.

„ -Gesuch, prošnja za vknjižbo.

Einverständniss, sporazumljenje.

Einwenden, ugovarjati.

Einwendung, ugovor.

„ der nicht empfangenen Valuta, ugovor, da ni prejeta valuta.

Einwendung, des nicht gehörigen Gerichtstandes, ugovor, da je sodnija nepristojna; ugovor nepristojnosti sodnije.

Einwilligen, privoliti v kaj.

Einwilligung, privoljenje.

Eltern, roditelji, starši.

Empfangen, prejeti.

Empfänger, prejemnik.

Empörer, upornik.

Empörung, upor.

End-, konečni.

„ -Entscheidung, končna odločba.

Enkel, vnuk.

Enkelin, vnukinja.

Enterben, razdediniti.

Enterbung, razdedinjenje.

Entführen, vgrabiti.

Entführung, vgrabljenje.

Entgeltlich, odplačilni.

„ Vertrag, odplačilna pogodba.

Enthalten, obsezati.

Entlasten, razbremeniti.

Entlastung, -etes Gut, razbremenjeno dobro.
Entlastung, razbremenjenje, očiščenje, odveza.
Entlastungs-, odvezni.
Entleihen, izposoditi si, v zajem vzeti.
Entlehner, izposojilec.
Entlohnem, nagraditi.
Entlohnung, nagrada.

(Dalje prihodnjič.)

Raznosti.

(K slovenski pravni terminologiji.) Prejeli smo naslednje pismo.

Slavno uredništvo!

Dovólite o Vaši terminologiji nekoliko opazek. Po mojem prepričanju ne gre, da bi si delali terminologijo, ampak iskati je tehničnih juridičnih izrazov iz slovenske izdaje državnega zakonika in iz oficijalnih prelogov državljanskega zakonika iz leta 1853. Pritegnili mi bode, da je zadnja pre-stava, — pardon, prelog se zdaj mora reči, — za tedajšnji stan slovenskega ezika naravnost izvrstna! Hvaliti se mora natančno razločevanje pojmov, držimo se tega vzgleda!

In na podlagi oficijelnih slovenskih izdaj zakonov, potem na lastno izkušnjo opirajoč — dovoljujem si nekoliko besedi o Vaših terminih v alfab-etnem redu.

Ausgedinge ni vžitek. Vžitek je usus fructus. Jaz mislim, da je izraz, ki ga imamo v nekih krajih na Štajerskem, to je: „prevžitek“ pojmu jako primeren. Preživitkar je Ausgedinger; vžitkar, vžitka izgovorilec je Fruchtniesser. — Slab tudi ni izraz in se prilega nemškemu Ausgedinge, Auszug, Ausnahme: izgovor. Ta izraz sem našel v svoji praksi v Ljutomeru, kjer sem, in taj za Auszug tudi imajo izraz: „pódavek“. Tudi „dosmrtni pri-hodek“ iz § 1285 drž. slov. zakonika, kajti Ausgedinge se zлага juridično z Leibrente — ni slab izraz. Jaz sicer priporočam: preživitev in izgovor. Ta izraza na Štajerskem narod rabi, torej vzprejmimo ju. Vžitek je krivi rek.

Izbor? Mi pravimo „izbír“.

Bau je stavba, zidanje pa Mauern.

Baustätte, Bauarea je po oficijalnem izrazu v novih katastralnih polah „stavišče“, zidališče je Mauerstätte.

Dinglich se pravi stvaren, ne rečen. Državljanskega zakonika prelog leta 1853 že pravi: stvarna pravica, ravno tako slovenska izdaja zemlje-knjižnega zakona. — Ne zamerite mi, pa zdi se mi, da ne rabite dosedanjih slovenskih zakonov. To pa krivo. Ker ako bomo hoteli uradovati slovensko

brez zmot, morali bomo rabiti oficijalno nam podane izraze. Ako me hočete za pomočnika,*) rad Vam ustrezam. Mislim, da štiriletna praksa v slovenskem uradovanju mi bo dosti pomogla.

Domicil pri menjicah pač naj ostane domicil, ne domovanje. Takih na celem svetu rabljenih izrazov se ne bojmo. Naj ostane domicilirana menjica.

Ehepakte so: ženitovska pogodba, tako jih imenuje zakon, ki ukazuje, da se morajo „beležniški napravljati“.

Ehelos bi jaz prestavljal v besedo „samec“, samski, samskega stanu.

Ehescheidung naj bo po Vašem „ločitev“, tako tudi Cigale.

Ehetrennung pa bi naj bila „razveza“. Razdružitev, razdružba pa splošni izraz za neskupno življenje zakonskih družnikov.

Ehelichen tudi v zakon vzeti.

Eingeborener bi rekel jaz: „domorodec“. Rojak je Landsmann, deželan Landesangehöriger.

To sem hotel opaziti. Morebiti porabite moje opomnje v interesu stvari.

(Interpelacija)

do njegove ekselencije gospoda ministra dra. Pražáka.

Ali je gospodu ministru znano, da se dozda po slovenskih pokrajinah na določbe notarskega redú iz leta 1871 o znanju deželnih jezikov pri notarjih, posebno na §§. 12, 43, 63 in 66, niti večina notarjev, niti sodišča niso ozirala, da velika večina notarjev na Slovenskem nima potrdila od nad sodišča po §. 12 notarskega redu, v katerem jeziku naj uraduje;

da menda nobeden tistih notarjev, ki niso pooblašteni izdelovati pisem v slovenskem jeziku, ne prizivlja tolmača k aktom, katere izdeluje s strankami, ki so samo slovenskega jezika zmožni;

da nobeden teh notarjev ne vpraša slovenskih strank, v katerem jeziku hočejo imeti pismo;

da sodišča ne presojuje notarskih pisem, ali so veljavna po gori navedenih postavnih določilih in po postavi od 25. julija 1871 št. 76, in s tem prezirajo ničnost §§. 1, 2, in 66 notarskega redu, na katero je uradoma gledati?

Ali hoče Njegova ekselencija kot najvišji nadzornik notarjev te okoliščine preiskati in ukazati, da se izvedejo veljavne postavne dolobčbe v navedeni reči? —

(Popravek.) V „Slov. Pravnika“ V. številki stran 151 v spisu: „pravni običaji v Slovencih“ nahaja se velika tiskovna pomota. Namestu: „Najstarejši slov. pravni spomenik, ruskaja pravda iz l. 1347, katerega primerja Maciejovski z Justinianovo kodifikacijo itd.“ glasi naj se tako-le:

„Najstarejši slovanski pravni spomenik, ruskaja pravda iz l. 1016, ozira se na pravne običaje ruske; Vislički statut iz l. 1347, katerega primerja Maciejovski itd.“

*) Prav ljubo nam bode.

Ured.